

Сборник съдебна практика

ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЪДА (шести състав)

21 септември 2021 година *

„Преюдициално запитване — Член 99 от Процедурния правилник на Съда —
Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси — Регламент (ЕС) № 1215/2012 —
Член 1, параграф 1 — Материален обхват — Понятие за граждански и търговски дела —
Производство, водено с цел събиране на такса за използване на платен път“

По дело C-30/21

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Amtsgericht Lennestadt (Районен съд Ленещат, Германия) с акт от 11 януари 2021 г., постъпил в Съда на 19 януари 2021 г., в рамките на производство по дело

Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt.,

срещу

NW,

СЪДЪТ (шести състав),

състоящ се от: L. Bay Larsen, председател на състава, C. Toader (докладчик) и M. Safjan, съдии,

генерален адвокат: M. Szpunar,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

- за Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt., от M. Tändler, Rechtsanwalt,
- за Европейската комисия, от M. Heller и I. Zaloguín, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, да се произнесе с мотивирано определение в съответствие с член 99 от Процедурния правилник на Съда,

постанови настоящото

* Език на производството: немски.

Определение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 1, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 351, 2012 г., стр. 1).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt., унгарско акционерно дружество със седалище Будапеща (Унгария), и NW, с местоживеене в Германия, по повод на искане за събиране на такса за използването на платен път.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Съображения 10 и 15 от Регламент № 1215/2012 гласят:
„(10) В приложното поле на настоящия регламент следва да се включват всички основни граждански и търговски дела с изключение на някои ясно определени дела [...].
[...]
(15) Правилата за компетентността следва да са във висока степен предвидими и основани на принципа, че компетентността по правило се основава на местоживеенето на ответника. Винаги следва да е налице компетентност на това основание, освен в няколко ясно определени случаи, когато предметът на спора или автономията на страните обосновава различен свързващ фактор. Местоживеенето на правния субект трябва да се определя автономно, така че общите правила да се направят по-прозрачни и да се избегнат спорове за компетентност“.
- 4 Член 1, параграф 1 от този регламент гласи:
„Настоящият регламент се прилага по граждански и търговски дела, независимо от естеството на съда или правораздавателния орган. Той не обхваща, по-специално, данъчни, митнически или административни дела, нито отговорността на държавата за действия или бездействия при упражняването на държавна власт (acta iure imperii)“.
- 5 Член 4, параграф 1 от посочения регламент предвижда:
„При условията на настоящия регламент, искиве срещу лица, които имат местоживеене в държава членка, независимо от тяхното гражданство, се предявяват пред съдилищата на тази държава членка“.

Унгарското право

- 6 Член 33/А, параграф 1 от Закон № I от 1988 г. за движението по пътищата (наричан по-нататък „Законът за движението по пътищата“) предвижда, че за използването на някои пътища се заплаща такса. Ако тя не е платена, се начислява допълнителна такса.

- 7 Законът оправомощава компетентния министър да определи с наредба платените пътища, както и размера на таксите за използването им и на допълнителните такси, дължими от регистрираните държатели на превозни средства.
- 8 На основание на Закона за движението по пътищата е издадена Наредба № 36/2007 на министъра на икономиката и транспорта за таксата за използване на автомагистралите, скоростните пътища и основните пътища (наричана по-нататък „Наредба № 36/2007“).
- 9 Съгласно член 1 от Наредба № 36/2007 използването на платени пътища „се извършва в рамките на гражданско правоотношение“.
- 10 Размерът на таксата за използване е определен в член 6 от Наредбата. Съгласно член 6, параграф 6 размерът на тази такса възлиза на 2975 унгарски форинта (HUF) (около 10 EUR) на седмица за превозните средства от категория D 1.
- 11 Съгласно член 7/A, параграф 1 от Наредбата допълнителната такса се дължи, когато се констатира, че превозното средство няма валидна винетка. Член 7/A, параграф 7 предвижда, че допълнителната такса се събира от Nemzeti Útdíjfizetési Szolgálató.
- 12 Размерът на допълнителната такса се определя от член 7/A, параграф 10 във връзка с точка 1 от приложение 1 към Наредба № 36/2007. В случай на плащане в срок от 60 дни от получаването на поканата за плащане допълнителната такса е в размер на 14 875 HUF (около 50 EUR). Ако плащането не се извърши в срок от 60 дни от получаване на поканата за плащане, допълнителната такса се увеличава на 59 500 HUF (около 190 EUR).

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

- 13 Ищецът в главното производство е възложил на Ungarische Autobahn Inkasso GmbH (наричано по-нататък „UAI“), със седалище в Егенфелден (Германия), да установява кои са регистрираните в Германия превозни средства и техните държатели, на които е наложена допълнителната такса, и да събира тази такса.
- 14 След като установи самоличността на държателя на съответното превозно средство по регистрационните номера на последното, UAI му изпраща първа покана за плащане на допълнителната такса в размер на 14 875 HUF, заедно с разноски по събирането. Ако той не заплати сумата по първата покана, размерът на допълнителната такса се увеличава на 59 500 HUF.
- 15 NW е държател на регистрирано в Германия превозно средство. На 19 декември 2019 г. той изминава с това превозно средство кратко разстояние по платен път в Унгария, след което си купува необходимата винетка.
- 16 С покана от 10 март 2020 г. UAI изисква от NW да заплати допълнителната такса, заедно с разноските по събирането. Тъй като NW не отговаря, на 13 май 2020 г. му е изпратена втора покана — за събиране на увеличения размер на допълнителната такса, заедно с разноските за обработка, разноските за справка за установяване на самоличността на държателя на превозното средство, обща сума за предварително направени разходи и данък върху добавената стойност.

- 17 Съответно в главното производство ищецът иска NW да бъде осъден да му заплати сума в общ размер от 260,76 EUR. Ищецът твърди, че спорът се отнася до договорно правоотношение от сферата на частното право, и пояснява, че за да събере вземането си, е длъжен да следва общия граждански ред.
- 18 Запитващата юрисдикция иска да си изясни обхвата на понятието „граждански и търговски дела“ по смисъла на член 1, параграф 1 от Регламент № 1215/2012, за да установи дали в него попада и дело като разглежданото в главното производство.
- 19 Според тази юрисдикция, когато ползвателят на платен път не си е купил винетка, допълнителната такса трябва да се смята за санкция, едностранно установена с публичноправна норма, а не е просто насрещна престация за извършена услуга по смисъла на точка 36 от решение от 9 март 2017 г., Pula Parking, C-551/15, EU:C:2017:193. Затова установяването и събирането на тази такса, която според посочената юрисдикция има санкционен характер, би трябвало да се окачествят като властнически актове, които съответно са изключени от материалния обхват на Регламент № 1215/2012.
- 20 При тези условия Amtsgericht Lennestadt (Районен съд Ленещат, Германия) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли член 1, параграф 1 от Регламент [№ 1215/2012] да се тълкува в смисъл, че в приложното му поле попада съдебно производство, образувано по искане на дружество с публичен капитал срещу физическо лице с местожителство в друга държава членка, за събиране на такса със санкционен характер поради неправомерното използване на платен пътен участък?“.

По преюдициалния въпрос

- 21 Съгласно член 99 от Процедурния правилник, когато отговорът на преюдициалния въпрос се налага недвусмислено от съдебната практика или не оставя място за разумно съмнение, Съдът може във всеки един момент да се произнесе с мотивирано определение по предложение на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат.
- 22 Тази разпоредба следва да се приложи в настоящото преюдициално производство.
- 23 С въпроса си запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 1, параграф 1 от Регламент № 1215/2012 трябва да се тълкува в смисъл, че понятието „граждански и търговски дела“ по смисъла на тази разпоредба обхваща и делото по иск, с който се цели събиране по съдебен път на такса за използването на платен път и който е предявен от дружество, упълномощено по силата на закона.
- 24 Що се отнася до понятието „граждански и търговски дела“, употребено в член 1, параграф 1 от Регламент № 1215/2012, Съдът многократно е постановявал, че за да се гарантират, в границите на възможното, равенство и еднаквост на правата и задълженията, които произтичат от този регламент за държавите членки и за заинтересованите лица, посоченото понятие следва да не бъде тълкувано като обикновено препращане към вътрешното право на държава членка. Това понятие трябва да се разглежда като самостоятелно понятие, което следва да се тълкува, от една страна, в зависимост от целите

- и системата на същия регламент и от друга страна, в зависимост от основните принципи, които произтичат от всички национални правни системи (решение от 28 февруари 2019 г., *Gradbeništvo Korana*, C-579/17, EU:C:2019:162, т. 46 и цитираната съдебна практика).
- 25 За да се определи дали съдебните дела по определен вид иск попадат в обхвата на понятието „граждански и търговски дела“ по смисъла на член 1, параграф 1 от Регламент № 1215/2012, а оттам и в приложното поле на този регламент, следва да се установи какво е правоотношението между страните по спора и какъв е неговият предмет или, алтернативно, да се разгледат основанията и условията за предявяване на иска (решение от 16 юли 2020 г., *Movic* и др., C-73/19, EU:C:2020:568, т. 37 и цитираната съдебна практика).
- 26 Така, макар да е възможно някои спорове между органи на публичната власт и частноправни субекти да попадат в приложното поле на Регламент № 1215/2012, когато искът се отнася до действия, извършени *iure gestionis*, това не се отнася за случаите, когато органът на публична власт е действал при упражняването на публична власт (решение от 25 март 2021 г., *Obala i lučice*, C-307/19, EU:C:2021:236, т. 63 и цитираната съдебна практика).
- 27 Всъщност проявлението на прерогативи на публична власт у една от страните по спора, поради това че тя упражнява правомощия, които са изключителни в сравнение с предвиденото в правните норми, приложими към правоотношенията между частноправни субекти, изключва такъв спор от „гражданските и търговските дела“ по смисъла на член 1, параграф 1 от Регламент № 1215/2012 (решение от 3 септември 2020 г., *Supreme Site Services* и др., C-186/19, EU:C:2020:638, т. 57 и цитираната съдебна практика).
- 28 Освен това публичноправната цел на някои дейности сама по себе си не е достатъчна, за да се квалифицират тези дейности като извършени *iure imperii*, доколкото те не съответстват на упражняването на правомощия, които да са изключителни с оглед на предвиденото в правните норми, приложими към правоотношенията между частноправни субекти (решение от 3 септември 2020 г., *Supreme Site Services* и др., C-186/19, EU:C:2020:638, т. 66 и цитираната съдебна практика).
- 29 В настоящия случай, що се отнася до предмета на иска в главното производство, от акта за преюдициално запитване личи, че това е искане за събиране на вземане за допълнителна такса във връзка с използването на платен път. Всъщност като последица от неизпълнението на задължението за заплащане на таксата за използване на пътя националната правна уредба предвижда увеличения на първоначалния размер. Исканата в случая сума съответства на тази допълнителна такса заедно с други разноски, свързани с процедурата за установяване на самоличността на държателя на превозното средство и за събиране на вземането. Предявеният от ищеца в главното производство иск е свързан с частно правоотношение по смисъла на Наредба № 36/2007.
- 30 Видно от акта за преюдициално запитване, както размерът на обсъжданата в главното производство такса за използване на пътя, така и размерът на допълнителната такса са установени с посочената наредба, а ищецът в главното производство не разполага с никакво право на преценка за целесъобразността на прилагането им. Освен това, макар че допълнителната такса е значително по-висока от първоначално дължимата сума, от сведенията, с които разполага Съдът, не личи тя да представлява санкция за извършено нарушение на правилата за движение по пътищата. Всъщност, както изтъква ищецът в писменото си становище, задължението за плащане на таксата за използване на пътя и на допълнителната такса е отделно от правомощието на компетентния орган да наложи глоба

в размер от 10 000 до 300 000 HUF (приблизително от 25 до 830 EUR) на основание член 21, параграф 2 от Закона за движението по пътищата, ако собственикът на превозното средство не изпълни задължението си за заплащане на пътните такси.

- 31 Що се отнася до основанието и условията за предявяване на иска в главното производство, следва да се отбележи, че ищецът в главното производство събира допълнителната такса по общия граждански ред, в рамките на производството, образувано пред запитващата юрисдикция.
- 32 Освен това съгласно постоянната практика на Съда съответното дело е „гражданско или търговско“ по смисъла на член 1, параграф 1 от Регламент № 1215/2012, ако ищецът не си издава сам изпълнителното основание в отклонение от общия ред, а просто е овластен от националната правна уредба да събира допълнителните такси заедно със съответните разноски и да води съдебните дела за целта (вж. в този смисъл решения от 12 септември 2013 г., *Sunico и др.*, C-49/12, EU:C:2013:545, т. 39, от 9 март 2017 г., *Pula Parking*, C-551/15, EU:C:2017:193, т. 37 и от 25 март 2021 г., *Obala i lučice*, C-307/19, EU:C:2021:236, т. 71).
- 33 Оттук следва, че нито правоотношението между страните по иск като разглеждания в главното производство, нито основанието и условията за предявяване на иска могат да се считат за белег за упражняването на прерогативи на публична власт по смисъла на правото на Съюза, поради което делото по този иск трябва да се смята за попадащо в обхвата на понятието „граждански и търговски дела“ по смисъла на член 1, параграф 1 от Регламент № 1215/2012 и да влиза в приложното поле на този регламент.
- 34 По изложените съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че член 1, параграф 1 от Регламент № 1215/2012 трябва да се тълкува в смисъл, че понятието „граждански и търговски дела“ по смисъла на тази разпоредба обхваща и делото по иск, с който се цели събиране по съдебен път на такса за използването на платен път и който е предявен от дружество, упълномощено по силата на закона, който квалифицира като частноправно отношението, възникващо по повод на използването на пътя.

По съдебните разноски

- 35 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (шести състав) реши:

Член 1, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела трябва да се тълкува в смисъл, че понятието „граждански и търговски дела“ по смисъла на тази разпоредба обхваща и делото по иск, с който се цели събиране по съдебен път на такса за използването на платен път и който е предявен от дружество, упълномощено по силата на закона, който квалифицира като частноправно отношението, възникващо по повод на използването на пътя.

Подписи